

Soru: İddet bekleyen kadın evden dışarı çıkabilir mi?

FETVA

İddet İslam hukukunda evliliği sona eren kadının zorunlu olarak beklemesi gereken, kendine ait hükümleri ihtiva eden süreye denir.¹ Bu süre eşi vefat eden kadında dört ay on gün iken, boşanan kadında üç hayız/temizlik müddetidir. Hamilenin iddeti ise doğum yapana kadardır.² Ric'î veya bâin talaktan iddet bekleyen kadının, zina günahına düşmediği veya evin çökmesi, kendisine ya da malına zarar gelmesi, kirayı ödemeye güç yetiremeyip ev sahibinin onu çıkarması gibi bir zaruret olmadığı sürece evden dışarı çıkması caiz değildir.³ Zira Allah Teala, "Apaçık bir hayâsızlık yapmış olmadıkça onları evlerinden çıkarmayın, kendileri de çıkmasınlar."⁴ buyurmaktadır. Bununla birlikte bu kadının bu süreçteki nafakası kocasına aittir.⁵ Eşinin vefatından iddet bekleyen kadına takdir edilen bir nafaka olmadığından, bu kadın nafakasını temin etmek için gündüz ve ihtiyaca binaen gecenin bir kısmında evinden dışarı çıkması caizdir. Ancak geceyi evinde geçirmek zorundadır.⁶

Kadın, iddetini boşandığı ya da kocasının vefatında ikamet ettiği evinde beklemelidir. Buna göre örneğin bir kadın, ziyaret kastiyle gitmiş olduğu bir evde eşinden boşansa hemen evine dönmeli ve iddeti orada beklemelidir.⁷ Zira Allah Rasülü ﷺ eşi vefat edip ailesinin yanında iddet beklemek için izin isteyen Fürey'a Bint Mâlik'e (r.anha), "İddetini evinde tamamla."⁸ buyurmuştur. Vefat iddeti bekleyen kadına kocasının mirasından ikamet edilmeye elverişli bir ev kalmazsa, bu kadın başka bir eve taşınabilir. Zira bu intikal bir zaruretin neticesidir.⁹ Karısını üç talak ya da beynûnet-i suğrâ ile boşayan kimse İslamî hükümlere riayet eden biri olur ve evde de birden çok oda varsa, kadın kocasından ayrı olarak bu odalardan birinde iddetini bekler. Şayet evde yalnızca bir oda varsa, koca başka bir eve geçmeli, kadın ise ikamet ettiği evde iddet beklemelidir.¹⁰ Zira kadının iddetini evinde beklemesi vaciptir.¹¹ Bahsi geçen durumda

¹ Ekmelüddîn Muhammed b. Mahmûd b. Ahmed er-Rûmî el-Mısırî el-Bâbertî, *el-İnâye* (Daru'l-Fikr, ts.), 4/306; Abdülganî b. Tâlib b. Hammâde el-Guneymî ed-Dımaşkî el-Meydânî, *el-Lübâb fî şerhi'l-Kitab* (Beyrut - Lübnan: el-Mektebetü'l-İlmiyye, ts.), 3/80.

² İbrâhim b. Muhammed el-Halebî, *Mülteka'l-ebhur* (Beyrut - Lübnan: Darul Kütübül İlmiyye, 1998), 142-144.

³ Ebû Bekr Şemsü'l-eimme Muhammed b. Ebî Sehl Ahmed es-Serahsî, *el-Mebsût* (Beyrut: Dâru'l-Ma'rife, 1993), 6/32; Ebû'l-Hasen Burhânüddîn Alî b. Ebî Bekr b. Abdilcelîl el-Fergânî el-Mergînânî, *el-Hidâye şerhu bidâyeti'l-mübtedî* (Sind: el-Büşra, 2021), 2/170; el-Meydânî, *el-Lübâb fî şerhi'l-Kitab*, 3/86.

⁴ Talâk 60/1.

لَا تُخْرَجُوهُنَّ مِنْ بُيُوتِهِنَّ وَلَا يَخْرُجْنَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ بِفَاحِشَةٍ مُّبِينَةٍ

⁵ Muhammed Emîn b. Ömer b. Abdilazîz el-Hüseynî ed-Dımaşkî İbn Âbidîn, *Minhatü'l-hâliq 'ale'l-Bahri'r-râ'ik* (el-Bahrü'r-râ'ik ile birlikte) (Dârü'l-Kitabi'l-İslamî, ts.), 4/166.

⁶ Ebû'l-Hüseyn Ahmed b. Ebî Bekr Muhammed b. Ahmed el-Kudûrî, *el-Muhtaşar* (Beyrut: Darü'l-Kütübü'l-İlmiyye, 1997), 170.

⁷ Ebû Abdillâh Muhammed b. el-Hasen b. Ferkad eş-Şeybânî, *el-Aşl* (Beyrut - Lübnan: Dâr'u İbn Hazm, 2012), 4/407.

⁸ Ebu Davud, Talak, 42, 44 (Hadis No:2300); Tirmizi, Talak ve Lian, 23 (Hadis No:1204).

أَمْكُنِّي فِي بَيْتِكَ حَتَّى يَبْلُغَ الْكِتَابُ أَجَلَهُ

⁹ Ebû Muhammed Fahrüddîn Osmân b. Alî b. Mihcen b. Yûnus es-Sûfî el-Bârî ez-Zeylâf, *Tebyînu'l-ħakâ'ik* (Kahire: Matba'âtü'l-Kübrâ'l-Emiriyye, 1313), 3/37.

¹⁰ Zekiyyüddin Şa'bân, *el-Aħkâmü's-şer'iyye li'l-aħvâli's-şahşiyeye* (Bingazi: Menşûrâtu Câmîati Karyunis, 1993), 546.

¹¹ Damad Efendi, *Mecma'u'l-enhur fî şerhi Mülteka'l-ebhur* (Daru İhyai Kütübü'l-Arabiyye, ts.), 1/473.

kocanın başka bir evi yoksa o halde evde, boşadığı eşiyle arasına mutlaka perde çekmeli, ayrı bir bölmede ikamet etmelidir. Koca fasık veya şerrinden korkulan biri olur ve evden çıkmazsa, kadın başka bir yerde iddet bekler. Bu durum kadının evden çıkmasını mübah kılan özür hallerinden kabul edilebilir.¹² Boşanan çiftlerin bu durumda evde halvete mani olacak bir kadın bulundurmaları caizdir.¹³ Kadın yukarıda zikredilen hususlar gibi evden çıkmasını gerektirecek bir özür olmadan evden çıkarsa nafaka hakkı düşer.¹⁴

¹² Ebü'l-Hasen Nürüddîn Alî b. Sultân Muhammed el-Herevî el-Kârî, *Fethu bâbi'l-`inâye* (Beyrut - Lübnan: Dâru'l-Erkam, 1997), 2/180.

¹³ el-Mergînânî, *el-Hidâye şerhu bidâyeti'l-mübtedî*, 2/170.

¹⁴ Muhammed Muhyiddîn b. Abdilhamîd, *el-Ahvâlü's-şahşiyye fi's-şerî'ati'l-İslâmiyye* (İstanbul: Mektebetül-İrşâd, 2021), 392.